

Lausunto Joensuun hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2021-2025

KRAKLIK 17.11.2020 § 181
403/00.01.02.03/2020

Hyvinvointikertomus on kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa. Terveydenhuoltolain (1326/2010, § 12) velvoittamana kunnassa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus valtuustolle kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomuksessa tunnistettujen tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden tulisi ohjata kunnan hyvinvointityötä.

Joensuun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimisesta on vastannut kaupungin johtoryhmä, joka toimii myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmänä. Työskentelyä on koordinoanut hyvinvointikoordinaattori yhdessä hyvinvoinnin toimialan edustajien kanssa.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelu aloitettiin vuoden 2019 syksyllä käymällä läpi eri lähteistä saatavilla olevia indikaattoritietoja mahdollisimman laajasti. Indikaattoritietoa on käyty vuoden 2020 aikana läpi yhdessä seuraavien tahojen kanssa:

- hyvinvoinnin toimialan johtoryhmä
- kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmä
- nuorisovaltuusto
- sosiaali- ja terveystalvelujen neuvottelukunta
- opiskelija-asioiden yhteistyöryhmä
- vanhusneuvosto
- turvallisuussuunnittelun ohjaus- ja seurantaryhmä
- vammaisneuvosto
- järjestöt ja seurakunnat

Tarkastelussa oli mukana satoja indikaattoreita. Kaikki tarkastelussa ollut tieto ei ole päätyntä hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan, vaan yhdessä edellä mainittujen ryhmien kanssa tehtiin valintaa mihin ilmiöihin Joensuussa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota, hyvinvoinnin käsitteen laajuus huomioon ottaen. Joensuun indikaattoritietoa verrattiin Jyväskylän, Kuopion, Lappeenrannan, Pohjois-Karjalan sekä koko maan tietoihin siltä osin, kun vertailutietoa oli saatavilla.

Syksyllä 2020 hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman luonnos palautettiin kommentoitavaksi edellä mainittuihin ryhmiin. Erityisesti tavoitteiden asetteluun toivottiin kommentteja.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman ohella on valmisteltu Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa yhdessä Siun soten keskisen alueen ja Kontiolahden kunnan kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulaissa (417/2007, § 12) määritelty suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suunnitelmaa on laadittu työryhmässä, jossa on edustajia Joensuusta, Kontiolahdelta ja Siun sotesta. Organisaatioista työryhmään on kuulunut edustajia lapsi- ja nuorisotyön aloilta sekä perhekeskusverkostosta. Lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvät tavoitteet ovat samat. Hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa kuin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on käsitelty kasvatus- ja koulutuslautakunnassa (8.10.2020 §82).

Hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa on asetettu yhteensä 16 tavoitetta, joihin halutaan muutosta vuosina 2021–2025. Tavoitteiden valinnassa on huomioitu edellä mainittujen ryhmien näkemykset. Tavoitteet haluttiin asettaa siihen muotoon, että niiden toteutumista on mahdollista arvioida. Tavoitteiden määrää haluttiin rajata siten, että niihin on mahdollista keskittyä yhden valtuustokauden mittaisena ajanjaksona. Asetetuilla tavoitteilla pyritään

pidemmällä aikavälillä vaikuttamaan sellaisiin laajoihin hyvinvointia uhkaaviin haasteisiin kuten kaupungin elinvoiman heikentymiseen, eriarvoisuuden kasvuun, syrjäytymisen lisääntymiseen ja ilmastomuutokseen.

Edellä mainitut hyvinvointihaasteet ovat monimutkaisia ja vaativat pitkäjänteistä yhteistyötä eikä niitä ratkaista yksittäisillä toimenpiteillä. Hyvinvoinnin edistämisessä onnistunut yhdyspintatyö, yhteiskehittäminen ja kumppanuus kuntien, Siun soten ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä nousee keskiöön. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman prosessi etenee seuraavaksi siten, että edellä mainittujen kumppaneiden kanssa käydään keskustelua ja sovitaan yhdessä toimenpiteistä, joilla asetettuihin tavoitteisiin päästään. Toimenpiteitä tavoitteisiin pääsemiseksi kirjataan vuosittain kaupungin talousarvion ja toimintasuunnitelman yhteyteen. Toimenpiteitä arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan valtuustokauden lopussa.

Valtuuston hyväksymä Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 tullaan julkaisemaan Kuntaliiton Sähköinen hyvinvointikertomus -työkalussa (www.hyvinvointikertomus.fi). Työkalusta tulostettu dokumentti on kokousasian liitteenä. Lisäksi hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta on tehty esittelyversio, joka myös on kokousasian liitteenä. Kaupungin verkkosivuille rakennetaan oma sivu hyvinvointikertomukselle ja -suunnitelmalle ja esittelyversiota tullaan hyödyntämään viestinnän eri kanavissa.

Kaupunginhallitus käsitteli kokouksessaan 26.10.2020 § 374 Joensuun hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja päätti pyytää asiasta kaupunkirakenne-, kasvatusta- ja koulutus- ja kulttuuri- ja liikuntalautakuntien lausunnot. Lausunnoissa tulee ottaa kantaa kokonaisuutena hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan sekä vuoden 2021 painopistealueisiin. Lausuntojen tulee olla kaupunginhallituksen käsittelyssä 23.11.2020.

Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen Sähköinen hyvinvointikertomus -työkaluun on täydennetty kulttuuripalveluihin liittyvää indikaattoritietoa sekä kuvattu kulttuurin merkitystä hyvinvoinnille. Lisäksi tietopohjaa joensuulaisten lasten harrastamisesta on laajennettu.

Vuonna 2021 toimialoilla keskitytään erityisesti seuraaviin painopistealueisiin:

- Unicefin Lapsiystävällinen kunta -prosessin liittyvään nykytilan kartoitukseen
- ikäihmisille suunnatuista kohtaamispaikoista tiedottamiseen
- järjestöjen ja kaupungin välisen viestinnän kehittämiseen
- luetun ymmärtämisen parantamiseen koulujen, kirjastojen ja kulttuuripalvelujen yhteistyönä
- lasten ylipainon syihin selvittämällä kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta
- EU:n vammaiskorttikohdeiden lisäämiseen liikunta- ja kulttuuripalveluissa
- jalankulun ja pyöräilyn määrän kasvattamiseen Pielisjoen ylittävien siltojen mittauspisteillä
- joukkoliikenteen liikennöintisopimukseen sisällytetään vähintään EU-direktiivin mukainen puhtaan kaluston käyttö.

Valmistelija: kaupunkiympäristöjohtaja Ari Varonen

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle lausuntonaan, että edellä esitetyt täydennykset lisätään Sähköinen hyvinvointikertomus -työkaluun ja vuonna 2021 toimialoilla keskitytään edellä esitettyihin painopistealueisiin sekä hyväksyy osaltaan Joensuun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021–2025.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Hyvinvointikoordinaattori Heini Lehikoinen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.